Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Y Pwyllgor Diwylliant, y Gymraeg a Chyfathrebu

National Assembly for Wales
Culture, Welsh Language and Communications Committee

Huw Irranca-Davies AC
Cadeirydd
Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Tŷ Hywel,
Bae Caerdydd CF99 1NA

28 Medi 2016

Annwyl Huw

Bil Cymru

Diolch am eich llythyr dyddiedig 18 Gorffennaf, pan wnaethoch ofyn am farn Pwyllgor Diwylliant, y Gymraeg a Chyfathrebu ar Fil Cymru.

Cynhaliodd Cynghorwyr Cyfreithiol y Cynulliad sesiwn friffio i'r Pwyllgor ar oblygiadau'r Bil a'r cymalau cadw penodol sy'n berthnasol i waith y Pwyllgor. Er gwybodaeth, rwyf wedi atodi rhestr o'r cymalau cadw hynny i'r llythyr hwn, yn ogystal â disgrifiad o'r effaith y gallant ei chael ar gymhwysedd deddfwriaethol y Cynulliad.

Roedd y Pwyllgor hefyd yn ymwybodol o'r pryderon a fynegwyd gan Gomisiynydd y Gymraeg i Ysgrifennydd Gwladol Cymru ynghylch effaith y Bil ar allu'r Cynulliad i ddeddfu ar yr iaith Gymraeg. Ar 14 Medi, clywsom dystiolaeth lafar gan staff uwch y Comisiynydd am bryderon y Comisiynydd. Amgaeaf lythyr y Comisiynydd at Alun Cairns, dyddiedig 14 Gorffennaf, ynghyd â'r ymateb a gafwyd gan Guto Bebb AS, yr Is-ysgrifennydd Gwladol, a'u gohebiaeth ddilynol. Mae trawsgrifiad o'n sesiwn gyda staff y Comisiynydd wedi'i gyhoeddi ar-lein.

Trafododd y Pwyllgor y Bil eto yn ein cyfarfod ar 22 Medi. Mynegodd yr Aelodau nifer o bryderon am y Bil ar ei ffurf bresennol.

O ran y materion a godwyd gan Gomisiynydd y Gymraeg, roedd y Pwyllgor yn fodlon na fyddai'r Bil yn cael effaith ôl-weithredol ar y broses o roi Mesur y

Gymraeg (Cymru) 2011 ar waith. Fodd bynnag, roedd y Pwyllgor yn pryderu y gallai'r Bil gyfyngu ar allu'r Cynulliad i ddeddfu yn y meysydd hyn yn y dyfodol, ac mai effaith y Bil yn y cyd-destun hwn fyddai dileu rhywfaint o'r cymhwysedd sydd gan y Cynulliad ar hyn o bryd. Ein dealltwriaeth yw os diwygir Mesur y Gymraeg mewn unrhyw ffordd yn y dyfodol, ar ôl deddfiad Bil Cymru, bydd pwerau'r Cynulliad i ddeddfu yn y maes hwn yn gyfyngedig. Mae hyn yn wir yn achos pryder mawr.

O ran y gofyniad i geisio caniatâd Llywodraeth y DU mewn perthynas â gosod dyletswyddau yn ymwneud â'r iaith Gymraeg ar gyrff cyhoeddus y DU, awgrymodd un o'r Aelodau y byddai'n ddefnyddiol cynnwys eithriad 'de minimis' o ryw fath yn y Bil.

Mynegodd yr Aelodau bryder hefyd ynghylch y cymal cadw ar ddarlledu. Mae'r Pwyllgor yn derbyn bod darlledu ar hyn o bryd yn eithriad o dan Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006. Fodd bynnag, ymddengys fod y cymal cadw newydd hefyd yn dynodi bod y BBC yn destun cymal cadw penodol ychwanegol, ac nid yw'r rhesymau am hyn yn gwbl glir. Ymddengys fod y drefn hon yn mynd ymhellach na'r eithriad presennol, ac nid yw'n cymryd i ystyriaeth unrhyw dueddiadau ehangach o ran sicrhau bod y BBC a darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus eraill yn atebol yn gyhoeddus i'r Cynulliad Cenedlaethol. Mae hefyd yn awgrymu y byddai'r cymal cadw newydd yn cynnwys pob gweithgaredd gan y BBC, nid y gweithgareddau'n ymwneud â darlledu yn unig. Roeddem hefyd yn pryderu am gynnwys 'cyfryngau eraill' yn y cymal cadw. Eto, mae'n ymddangos bod hwn yn cael yr effaith o gulhau ein cymhwysedd presennol y tu hwnt i ddarlledu.

Yn fwy cyffredinol, roedd Aelodau'r Pwyllgor yn bryderus iawn ynghylch y posibilrwydd y byddai unrhyw gymal cadw yn cael yr effaith o leihau cymhwysedd deddfwriaethol presennol y Cynulliad. Efallai ei bod yn amserol nodi bod pwerau presennol y Cynulliad yn deillio o'r refferendwm a gynhaliwyd yn 2011, ac felly, fel mater o egwyddor, ni ddylai'r Bil arwain at sefyllfa lle bydd gan y Cynulliad llai o bwerau, neu bwerau gwannach, na'r pwerau y pleidleisiodd pobl Cymru drostynt yn y refferendwm. Yn wir, efallai y byddai'n ddefnyddiol cynnwys cymal yn y Bil

sy'n cadarnhau nad bwriad y setliad newydd yw lleihau amrediad neu gwmpas y pwerau a ddatganolwyd i Gymru.

Rwy'n gobeithio y bydd hyn yn ddefnyddiol. Er gwybodaeth, rwy'n anfon copi o'r llythyr hwn at Ysgrifennydd Gwladol Cymru a Chomisiynydd y Gymraeg.

Yn gywir

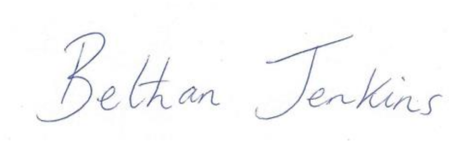

Bethan Jenkins AC
Cadeirydd

ATODIAD - TABL O'R CYMALAU CADW SYDD FWYAF PERTHNASOL I'R PWYLLGOR

Cymal cadw – Adran a rhif	Disgrifiad	Effaith y cymal cadw ar gymhwysedd deddfwriaethol y Cynulliad
B16, 54 a 55	54 Dosbarthiad ffilmiau a recordiadau fideo (gan gynnwys gemau fideo) 55 Trwyddedu– darparu adloniant, a lluniaeth hwyr y nos.	Geiriad ychydig yn wahanol i'r eithriad presennol; **lleihad bychan** mewn cymhwysedd. Nid yw "gemau fideo" yn cael eu cynnwys fel eithriad ar hyn o bryd.
B17, 56	Gwerthu a chyflenwi alcohol	Y geiriad ychydig yn ehangach na'r eithriad presennol ond bod yr effaith yn debygol o fod yr un peth.
B18, 57	Betio, hapchwarae a loterïau	Heb ei newid.
B22, 61-62	Elusennau a chodi arian	Ddim yn eithriad o gymhwysedd ar hyn o bryd, felly ymddengys ei fod yn **leihad** mewn cymhwysedd.
J6, 153-155	Materion sy'n ymwneud ag iechyd a diogelwch – gan gynnwys diogelwch tân (ac eithrio hyrwyddo diogelwch tân heblaw drwy wahardd neu	Y geiriad yn ehangach na'r eithriad presennol; yr effaith ymarferol yn **aneglur**, yn arbennig pan fydd wedi'i gyfuno â

	reoleiddio).	chyfyngiad arall ar gymhwysedd.
K1, 156 a 157	Darlledu a chyfryngau eraill; y BBC.	Y geiriad yn ehangach na'r eithriad presennol; yr effaith ymarferol yn **aneglur**.
K2, 158	Hawl fenthyca gyhoeddus	Heb ei newid.
K3, 159	Cynllun indemniad y Llywodraeth ar gyfer gwrthrychau sydd ar fenthyg	Heb ei newid.
K4, 160	Eiddo a dderbyniwyd yn lle treth a gwaredu eiddo o'r fath	Y geiriad yn ehangach na'r eithriad presennol – **lleihad** mewn cymhwysedd.
K5, 161	Diogelwch meysydd chwaraeon	Ddim yn eithriad o gymhwysedd ar hyn o bryd – **lleihad** mewn cymhwysedd.